

Institutet för hälsa och välfärds föreskrift om klienthandlingar inom socialvården

THL/5041/4.05.00/2025

1. Bakgrund till föreskriften och behörighet att meddela föreskrifter

Lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015, klienthandlingslagen) som trädde i kraft 2015 innehöll en bestämmelse om behörighet för Institutet för hälsa och välfärd (THL) att meddela närmare föreskrifter om strukturen på klienthandlingarna inom socialvården och om de uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna (5 §). Med stöd av den meddelade THL föreskrift 1/2021 Föreskrift om strukturen för klienthandlingar inom socialvården och om uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna.

I klienthandlingslagen fanns en bestämmelse om behörighet för Institutet för hälsa och välfärd att meddela föreskrifter även om klassificeringen av serviceuppgifterna inom socialvården (22 §). THL meddelade en föreskrift om detta 1/2016.

Lagen om klienthandlingar upphävdes genom lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023, lagen om kunduppgifter) som trädde i kraft 2024. Efter att behörigheterna att meddela föreskrifter hade upphävts upphävdes också THL:s föreskrifter som meddelats med stöd av dem. I lagen om kunduppgifter föreskrivs om THL:s behörighet att meddela föreskrifter om kundhandlingarnas datastrukturer och datainnehåll samt om de kodsystém som överallt i landet ska användas i datastrukturerna (20 §).

Behörigheten att meddela föreskrifter motiveras i regeringens proposition (RP 246/2022, s. 80) med att Institutet för hälsa och välfärd ansvarar för den praktiska styrningen av den elektroniska informationshanteringen. Enligt motiveringarna till lagen måste det finnas tillräckligt detaljerade föreskrifter om uppgifternas klassificering och datastrukturer för att användningen, överlåtelseerna och

hanteringen av kundhandlingarna ska kunna verkställas så att kundens dataskydd och uppgifternas interoperabilitet beaktas i tillräcklig grad. Genom enhetliga datastrukturer och uppgiftsklassificeringar kan man säkerställa att man vid de överlåtelser av uppgifter som sker elektroniskt faktiskt överlåter de uppgifter som man avser överlåta och att man inte samtidigt överlåter onödiga uppgifter. I motiveringarna konstateras också att föreskriften också ska innehålla tidsfrister för införandet av de nya datastrukturerna.

Med stöd av behörigheten att meddela föreskrifter i lagen om kunduppgifter meddelade THL föreskrift 1/2024 om klienthandlingar inom socialvården. Föreskriften trädde i kraft den 5 april 2024 och ersatte ovan nämnda tidigare föreskrifter.

2. Föreskriftens syfte

Föreskriften om klienthandlingar inom socialvården förenhetligar de datastrukturer och datainnehåll som används nationellt inom socialvården så att de möjliggör användning, utlämnande, bevarande, skydd och utnyttjande av elektroniska klienthandlingar inom socialvården och tilldelande av åtkomsträttigheter kan genomföras på ett nationellt enhetligt och säkert sätt.

Föreskriften är en del av regleringen som styr dokumentationen och hanteringen av klientuppgifter inom socialvården samt lagringen av klientuppgifter i socialvårdens klientdatalager. Föreskriften främjar användningen av klientuppgifter som lagrats i socialvårdens klientdatalager för primära och sekundära användningsändamål.

Enligt 67 § i lagen om kunduppgifter är en tjänstetillhandahållare inom socialvården skyldig att ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom social- och hälsovården och ta i bruk de i 65 § 1 mom. avsedda informationssystemtjänster i vilka tjänstetillhandahållaren är skyldig att föra in klientuppgifter eller med hjälp av vilka klientuppgifter kan lämnas ut till tjänstetillhandahållaren. Privata tjänstetillhandahållare

inom socialvården är skyldiga att ansluta sig om de använder ett klientdatasystem.

Utöver anslutningsskyldigheten förpliktar 69 § i lagen om kunduppgifter tjänstetillhandahållare inom socialvården att spara kundhandlingarna i original i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter. Bestämmelser om övergångstiderna för anslutningsskyldigheten och lagringsskyldigheten finns i övergångsbestämmelserna i lagen om kunduppgifter (102 §) så att en tjänstetillhandahållare inom socialvården ska ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna före den 1 september 2026, varvid också de handlingar som upprättas i verksamheten ska börja lagras i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter.

Genom denna föreskrift åläggs tjänstetillhandahållare att upprätta klienthandlingar enligt nationellt enhetliga strukturer senast när de enligt lag är skyldiga att lagra dem i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter.

Det finns flera mål för det riksomfattande förenhetligandet av datainnehållet och datastrukturerna i klienthandlingarna inom socialvården samt de kodsystém som används i dem. Syftet är framför allt att säkerställa att klientuppgifterna kan utnyttjas i klientarbetet och att förbättra den regionala jämlikheten för klienter inom socialvården. Användningsändamål för handlingsstrukturerna enligt föreskriften är till exempel:

- införande av klienthandlingar inom socialvården i klientdatasystem;
- registrering av klientuppgifter inom socialvården i klientdatasystem;
- en nationellt enhetlig definition av åtkomsträttigheter till klientuppgifter inom socialvården,

- möjliggörande av och stöd för användning, utlämnande, förvaring och skydd av klientuppgifter inom socialvården;
- möjliggörande av och stöd för och användning av klientuppgifter för sekundära användningsändamål med hjälp av de riksomfattande informationssystemtjänster som avses i 65 § i lagen om kunduppgifter samt tjänstetillhandahållarnas övriga informationssystem; och
- Styrning av, och precisering av kraven för, överensstämmelse, certifiering, samtestning och testning som systemtillverkaren själv genomför för klientdatasystem som är avsedda att anslutas till det riksomfattande klientdatalagret för socialvården.

Denna föreskrift ersätter THL:s föreskrift 1/2024. Föreskriften kompletterar föreskriften från 2024 så att skyldigheten att utnyttja de handlingsstrukturer som publiceras i Sosmeta-tjänsten utvidgas till att gälla även sådana handlingar som publiceras i Termeta-tjänsten och som har antecknats att användas även inom socialvården. I denna föreskrift preciseras också att skyldigheten att iaktta de nationellt gemensamma handlingsstrukturerna innebär att både definitionerna av handlingarnas datainnehåll och den tekniska strukturen ska iakttas.

3. Beredning av föreskriften och remissrespons

Föreskriften har beretts som tjänsteuppdrag vid Institutet för hälsa och välfärd. Även om det är fråga om begränsade ändringar i föreskrift 1/2024 och innehållet i huvudsak förblir detsamma publiceras föreskriften inte som en ändringsbestämmelse, eftersom föreskriftens struktur samtidigt ändras avsevärt. Föreskriften skrivs i paragrafform och bakgrunden till ärendet och texten som innehåller informationsstyrning i den tidigare föreskriften flyttas till denna motiveringspromemoria. På så sätt strävar man efter att förtydliga föreskriftens innehåll och förbättra läsbarheten.

Skriftliga utlåtanden om utkastet till föreskrift har begärts via webbtjänsten Lausuntopalvelu.fi xx.xx.202x och xx.xx.2026.

Eftersom det är fråga om en begränsad ändring av en tidigare föreskrift och det förpliktande innehållet i föreskriften i huvudsak förblir oförändrat, anses en fyra veckor lång remisstid vara tillräcklig och motiverad. Enligt anvisningen för hörande vid lagberedning är bestämmelserna om verkställigheten av lagen ofta snäva till sina verkningar, varvid det är möjligt att tillämpa en kortare remisstid än den som anges i anvisningarna.

Ett sammandrag av remissresponsen finns som bilaga till denna motiveringspromemoria.

4. Klienthandlingar inom socialvården

Socialvårdens personal är skyldig att i socialvårdens klienthandlingar anteckna behövliga och tillräckliga uppgifter för att säkerställa ordnandet, planeringen, genomförandet, uppföljningen och övervakningen av servicen för en klient (17 § i lagen om kunduppgifter). Skyldigheten att anteckna klientuppgifter inom socialvården börjar då tjänstetillhandahållaren har blivit informerad om att en person är i behov av service eller har börjat lämna socialservice (lagen om kunduppgifter 37 §). Bestämmelser om uppgifter som ska antecknas i klienthandlingar inom socialvården finns i 6 kap. i lagen om kunduppgifter. Bestämmelser om uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna finns dessutom i socialvårdslagen (1301/2014) och i flera speciallagar om socialvården.

Institutet för hälsa och välfärd har en lagstadgad skyldighet att planera, styra och följa upp samt samordna datastrukturerna när det gäller den elektroniska behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården och informationsadministrationen i anslutning därtill och av användningen och realiseringen av riksomfattande informationssystemtjänster (lagen om Institutet för hälsa och välfärd 2 §). Även i 97 § 2 mom. i lagen om kunduppgifter föreskrivs för Institutet för hälsa och välfärd om ansvaret för att planera, styra och följa upp samt samordna de datastrukturer som används när det gäller behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården och informationshanteringen i anslutning därtill samt när det gäller

utförandet och användningen av de riksomfattande informationssystemtjänsterna och de gemensamma informationsresurser som hänför sig till olika förvaltningsområden.

Som en del av skötseln av dessa uppgifter upprätthåller THL en klientdatamodell för socialvården som innehåller cirka tvåhundra olika handlingsstrukturer. Med hjälp av socialvårdens klientdatamodell förenhetligas innehållet i klientuppgifterna och nivån på informationens struktur på riksnivå. På så sätt säkerställs att klientuppgifterna är jämförbara och användbara både för det primära användningsändamålet för klientuppgifterna i klientarbetet och för de sekundära användningsändamålen.

En del av de nationellt fastställda handlingsstrukturerna som utnyttjas inom socialvården är gemensamma för social- och hälsovården. Syftet med kompletteringen av föreskriften är att utvidga föreskriften till att gälla även dessa handlingar.

5. Kodsysteem som används i klienthandlingar

De handlingsstrukturer som THL publicerar har definierats så att de innehåller kodad information i sådant datainnehåll som är ska följas upp antingen för primär eller sekundär användning och som kan klassificeras på ett heltäckande sätt. Kodsysteem som används i handlingsstrukturernas datafält publiceras i den nationella kodtjänsten för social- och hälsovården. Handlingsstrukturernas datafält, vars datatyp är en kod, innehåller i regel en hänvisning till kodsysteem som publicerats i Kodtjänsten, men en del av handlingsstrukturerna innehåller också så kallade interna klassifikationer, vars koder definieras i handlingsstrukturen.

Föreskriften ålägger, förutom att använda nationellt enhetliga handlingsstrukturer, även att använda nationellt enhetliga kodsysteem i alla datafält i kodformat i handlingarna, oberoende av om man i handlingsstrukturen hänvisar till kodsysteem som publicerats i Kodtjänsten eller om det är fråga om en intern klassifikation. På så sätt främjas och förenhetligas användningen av de kodsysteem som används

inom socialvården i dokumentationen av klientuppgifter. I kodtjänsten publiceras en mängd kodsystém för social- och hälsovården. Användningen av kodsystémerna är obligatorisk och regleras av olika krav avseende dokumentation, datastrukturer och informationssystem. Klienthandlingarnas datastrukturer och datainnehåll enligt denna föreskrift inbegriper de kodsystém som används i dem. Även THL:s föreskrift 5/2024 om väsentliga krav på informationssystem och välbefinnandeapplikationer för social- och hälsovården, samt de definitioner som preciserar föreskriften, innehåller krav som gäller användningen av kodsystém.

Denna motiveringspromemoria beskriver inte uttömmande alla kodsystém som används inom socialvården. Deras användningsändamål och innehåll framgår av Kodtjänsten. Nedan beskrivs dock användningen av och syftet med två centrala kodsystém. Socialvård – Serviceuppgift och Socialvård – Socialservice är viktiga kodsystém som används inom socialvården och används i stor utsträckning i specifikationer och krav för informationshanteringen inom socialvården.

Kodsystémet Socialvård – Serviceuppgift används till exempel:

- vid uppfyllandet av kravet enligt 37 § 2 mom. i lagen om kunduppgifter, enligt vilket det av varje klienthandling inom socialvården som förs in i socialvårdens klientregister ska framgå till vilken serviceuppgift eller vilka serviceuppgifter inom socialvården handlingen ansluter sig;
- vid uppfyllandet av kravet enligt 59 § 1 mom. i lagen om kunduppgifter, enligt vilket en socialvårdsklients förbud mot utlämnande av sina klientuppgifter inom socialvården kan gälla en personuppgiftsansvarig inom socialvården, ett serviceuppdrag eller en enskild klienthandling inom socialvården;
- vid genomförandet av bestämmelserna om bevarandetider för klienthandlingar i bilagan till lagen om kunduppgifter;

- som grund för den definition av åtkomsträttigheter till klientuppgifter inom socialvården som förutsätts i 9 § i lagen om kunduppgifter på det sätt som föreskrivs i social- och hälsovårdsministeriets om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (457/2024, förordningen om kunduppgifter),
- i informationssystemen och i socialvårdens klientdatalager för att beskriva den serviceuppgift inom socialvården som handlingen hänför sig till; och

Kodsystemet Socialvård – Socialservice används till exempel:

- i innehållet i klienthandlingar inom socialvården för att beskriva klientens servicebehov eller den socialservice som beviljas;
- i klientdatasystemen och i det riksomfattande klientdatalagret för socialvården för att beskriva den socialservice som handlingen gäller;
- som grund för definitionen av åtkomsträttigheter för att förenhetliga definitionen av åtkomsträttigheter på det sätt som föreskrivs i förordningen om kunduppgifter, samt
- beskrivning av socialvårdstjänsterna och serviceutbudet på ett nationellt enhetligt sätt.

6. Sosmeta- och Termeta-tjänsterna

THL upprätthåller webbtjänsterna Sosmeta och Termeta. De är distributionsplattformar med hjälp av vilka datainnehållet och strukturerna i klienthandlingarna inom social- och hälsovården delas ut till tjänstetillhandahållare inom social- och hälsovården och tillverkare av klientdatasystem.

Tjänsten Sosmeta (sosmeta.thl.fi) är en publikationstjänst för handlingsstrukturer och metadata inom socialvården. I Sosmeta publiceras alla klienthandlingsstrukturer som används nationellt för

enhetlig dokumentation av klientuppgifter. Handlingsstrukturerna publiceras i tjänsten med statusar som beskriver deras livscykel: utkast, i testfas, färdig eller föråldrad.

Statusen utkast avser den första versionen av handlingsstrukturen som publicerats i tjänsten Sosmeta. Handlingsstrukturen publiceras med statusen utkast när den är tillräckligt klar för kommentarer av socialvårdens experter och datasystemleverantörer. Handlingsstrukturen vidareutvecklas vidare utifrån kommentarerna.

En handlingsstruktur med statusen i testfas har ändrats utgående från återkoppling och är tillgänglig i klientdatalagrets klienttestmiljö.

En handlingsstruktur med statusen färdig är en färdigställd, officiell och stödd version i socialvårdens klientdatalager, och de kodsystém som används i den har publicerats i Kodtjänsten. Samtestningen av handlingsstrukturen i socialvårdens klientdatalager kan inledas när handlingsstrukturen har denna status.

När en handlingsstruktur med statusen färdig ändras, publiceras en ny version av den med statusen färdig efter att den först har publicerats med statusen utkast och/eller i testfas. Den tidigare versionen får statusen föråldrad. En handlingsstruktur med statusen föråldrad stöds i klientdatalagret under övergångsperioden. Det innebär att även om strukturen är föråldrad, kan de klientdatasystem som använder strukturen fortfarande arkivera handlingar som utgår från den i klientdatalagret under övergångsperioden. THL fastställer övergångsperiodens längd, som i regel är sex månader. Övergångsperiodens längd anges i samband med den klienthandlingsstruktur som antecknats som föråldrad i tjänsten Sosmeta.

Statusen borttagen: Handlingsstrukturen anges som borttagen när övergångsperioden för en föråldrad handlingsstruktur upphör eller när handlingsstrukturen tas bort av någon annan orsak. En handlingsstruktur med denna status kan inte längre användas för arkivering av handlingar.

Termeta (termeta.thl.fi) är en tjänst som upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd som kan användas för att granska riksomfattande handlingsstrukturer, datakomponenter och terminologi inom hälso- och sjukvården samt ge respons på dessa.

I Termeta-tjänsten publiceras innehålls- och strukturdefinitioner för uppgifter som dokumenteras strukturerat inom hälso- och sjukvården. Termeta togs i bruk 2022. Tidigare publicerades journalhandlingsstrukturerna i Kodtjänsten, men i takt med att de uppdateras överförs de för publicering i Termeta-tjänsten. En del av strukturerna i journalhandlingarna har alltså fortfarande publicerats i Kodtjänsten.

En del av handlingsstrukturerna som publiceras i Termeta är sådana som används för dokumentation inom både socialvården och hälso- och sjukvården. Tills vidare finns dessa gemensamma handlingsstrukturer inom social- och hälsovården endast för dokumentation av bedömning och uppföljning av funktionsförmågan. Nya handlingsstrukturer som är gemensamma för social- och hälsovården kan definieras och vid behov publiceras om behov identifieras för dem.

7. Paragrafspecifika motiveringar till ändringarna

7.1. 1 § Tillämpningsområde

I paragrafen beskrivs föreskriftens tillämpningsområde i en mer komprimerad form än tidigare. Föreskriften ska tillämpas på klienthandlingar inom socialvården så att i det skede då klientuppgifterna ska lagras i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter som avses i 69 § i lagen om kunduppgifter har de ett nationellt enhetligt datainnehåll, de följer en enhetlig struktur och enhetliga kodsystém används i dem.

Föreskriften tillämpas åtminstone på:

- offentliga och privata tjänstetillhandahållare inom socialvården i vars verksamhet elektroniska klienthandlingar inom socialvården uppkommer eller behandlas;
- tillverkare av klientdatasystem som används inom socialvården och producenter av informationssystemtjänster, samt
- Folkpensionsanstalten i egenskap av anordnare och förvaltare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna.

7.2. 2 § Definitioner

I paragrafen definieras de begrepp som är centrala med tanke på tillämpningen av bestämmelsen. Jämfört med den tidigare föreskriften med samma namn finns det färre definitioner. De allmänna begreppen inom socialvården har utelämnats och man har koncentrerat sig på de termer som förekommer i föreskriftens innehåll.

En ny definition som lagts till i paragrafen är punkten om Termeta-tjänsten. Eftersom föreskriften utvidgas till att gälla handlingsstrukturer som är gemensamma för social- och hälsovården och som publiceras i Termeta-tjänsten, anses det viktigt att utöka definitionen vid sidan av Sosmeta-tjänsten. En annan ny definition gäller klienthandlingarnas tekniska struktur. I föreskriften strävar man efter att fästa uppmärksamhet vid att klienthandlingarnas tekniska struktur också ska följa nationellt enhetliga standarder.

7.3. 3 § Datainnehållet i klienthandlingar inom socialvården

I 1 mom. kompletteras skyldigheten för tjänstetillhandahållare inom socialvården att upprätta klienthandlingar så att de följer nationellt enhetliga definitioner av datainnehåll. THL:s tidigare föreskrift 1/2024 förpliktar till att följa de handlingsstrukturer som publiceras i Sosmeta-tjänsten. I denna föreskrift särskiljs handlingarnas datainnehåll, som har definierats som handlingens logiska datastruktur, från handlingarnas tekniska struktur.

Datainnehållet i de handlingar som ska upprättas ska följa innehållet i den handlingsstruktur som publicerats i Sosmeta-tjänsten på datafältsspecifik noggrannhetsnivå, även om uppgifternas sakinnehåll i datafält i textform också kan variera från fall till fall. I samband med handlingsstrukturerna ges dock anvisningar om datafältens syfte och användning.

I 1 mom. preciseras skyldigheten att utnyttja nationellt enhetligt datainnehåll också så att man vid upprättandet av en handling ska utnyttja den klienthandlingsstruktur som har fastställts för syftet med den klienthandling som upprättas. Detta är ett nytt krav i föreskriftstexten, men det torde inte vara en ny fråga för dem som tillämpar föreskriften. Med kravet vill man betona att man för den riksomfattande enhetlighetens skull inte helt fritt kan välja vilken datastruktur som ska användas när handlingar upprättas, utan att man ska utnyttja just den datastruktur som har modellerats för ändamålet med den handling som ska upprättas.

I 2 mom. utvidgas skyldigheten att iaktta nationellt enhetliga datastrukturer till att gälla även Termeta-tjänsten till den del de handlingsstrukturer som publicerats där är avsedda att utnyttjas även inom socialvården. I samband med sådana handlingsstrukturer finns information om att de utnyttjas även inom socialvården.

Tills vidare har gemensamma handlingsstrukturer inom social- och hälsovården definierats endast för bedömning och uppföljning av klientens funktionsförmåga. Dessa datastrukturer har modellerats enligt FHIR-datamodellen (Fast Healthcare Interoperability Resources). FHIR är en internationellt vida använd modelleringsstandard som utvecklats och är avsedd för hälso- och sjukvården och som innehåller ett användargränssnitt avsett för modellering. Handlingar som modellerats enligt FHIR-standard publiceras i Simplifier-tjänsten. Handlingsstrukturerna publiceras också i Termeta-tjänsten i en form som är lättare att uppfatta.

Även om handlingar upprättas både inom hälso- och sjukvården och socialvården publiceras de strukturer som används inte i tjänsten

Sosmeta, till skillnad från alla andra handlingsstrukturer inom socialvården. Även sådana handlingar hör dock till socialvårdens klientdatamodell. Deras namn, definitioner och identifikationskoder publiceras också i tjänsten Sosmeta, men för datastrukturens del finns det en länk i Sosmeta till strukturdefinitionen som publicerats i Termeta.

I 3 mom. föreskrivs att handlingsstrukturer med färdig status ska iakttas när klienthandlingar upprättas. Skyldigheten förblir i huvudsak densamma som i den tidigare föreskriften. Möjligheten att följa en handlingsstruktur med statusen föråldrad har dock preciserats jämfört med tidigare.

Texten har omformulerats för en övergångsperiod som möjliggör användning av en handlingsstruktur med statusen föråldrad. I den tidigare föreskriften uttrycktes att övergångsperioden meddelas separat, men nu preciseras i föreskriften att övergångsperioden uttrycks i handlingsstrukturen med statusen föråldrad.

Åtminstone tills vidare anges övergångsperioden i tjänsten Sosmeta så att det i ändringshistoriken för en handlingsstruktur med statusen föråldrad har antecknats när datastrukturen har antecknats som föråldrad. Efter den finns information om när stödet för den föråldrade versionen i socialvårdens klientdatalager upphör, dvs. när handlingsstrukturen ändras till borttagen. Klienthandlingar enligt datastrukturen med statusen borttagen kan inte sparas i klientdatalagret.

I samband med uppdateringen lades till 3 mom. också till en skyldighet att införa även sådana nya klienthandlingsstrukturer för vilka det inte tidigare har funnits riksomfattande datastrukturer. Skyldigheten att använda en nationellt gemensam datastruktur i klienthandlingar som upprättas för ändamålet i fråga börjar sex månader efter att strukturen har publicerats. På detta sätt vill man förenhetliga klienthandlingarnas innehåll och strukturer även i fortsättningen i takt med att man identifierar nya behov av nationellt gemensamma handlingsdefinitioner.

7.4. 4 § Kodsysteem som används i klienthandlingar inom socialvården

I paragrafen föreskrivs att de kodsysteem som det finns hänvisningar till i datastrukturerna ska användas i klienthandlingarna. Skyldigheten motsvarar skyldigheten i den tidigare föreskriften och inga andra ändringar görs i den utöver att skyldigheten för tydlighetens skull presenteras i en egen paragraf.

7.5. 5 § Teknisk struktur för klienthandlingar inom socialvården

Paragrafen innehåller ett krav på klienthandlingarnas tekniska struktur, som det hänvisades till i den tidigare föreskriften i punkten om de filformat som godkänts av socialvårdens klientdatalager. I denna föreskrift skiljs dessa filformat tydligare än tidigare från kravet på klienthandlingarnas datainnehåll. Folkpensionsanstalten har publicerat en definition av standarden för socialvårdshandlingar. I den presenteras kraven på handlingarnas arkiveringsformat, visningsformat och strukturerade format.

Både klienthandlingarna inom socialvården och journalhandlingarna lagras i det riksomfattande klientdatalagret i enlighet med standarden Health Level 7 Clinical Document Architecture, Release 2 (HL7 CDA R2). Omslaget i CDA-format innehåller handlingens metadata och själva handlingens innehåll antingen i strukturerat format och i visningsformat, endast i strukturerat format eller endast i visningsformat. Vid presentation av uppgifter i klienthandlingar inom socialvården används presentationsformatet för uppgifter enligt JSON-standard.

Klienthandlingarnas visningsformat presenteras enligt PDF/A- eller XHTML-standard och deras strukturerade innehåll presenteras i JSON-format. Om ett strukturerat JSON-format används i ett dokument ska visningsformatet vara XHTML.

Standarden för socialvårdshandlingar förpliktar i sig inte till att lagra klienthandlingar som en strukturerad JSON-handling, utan skyldigheten fastställs i denna föreskrift.

JSON fungerar också som en av de presentationsformat för strukturerad information som stöds av FHIR-standarden. FHIR använder JSON för att presentera information: FHIR-resurserna kan presenteras i flera format, av vilka JSON är ett av de vanligaste. JSON-formatet möjliggör enkel dataöverföring mellan webbtjänsterna.

7.6. 6 § Ikraftträdande

I paragrafens 1 mom. föreskrivs om när bestämmelsen träder i kraft. Föreskriften är avsedd att träda i kraft genast när den publiceras och genom den upphävs den tidigare föreskriften om samma ärende THL 1/2024 (Föreskrift om klienthandlingar inom socialvården). Förpliktelserna i föreskriften motsvarar till största delen skyldigheterna i den tidigare föreskriften med samma namn och övergångsperioden för tillämpningen av den tidigare föreskriften ändras inte genom den. Därför anses bestämmelsen kunna träda i kraft omedelbart.

I 2 mom. föreskrivs om en övergångsperiod för tillämpningen av bestämmelsen. Övergångsperioden är densamma som i den tidigare föreskriften med samma namn. Tjänstetillhandahållarna och datasystemleverantörerna känner således sedan tidigare till skyldigheten att följa THL:s föreskrift om klienthandlingarnas innehåll och struktur.

Föreskriften är avsedd att tillämpas senast när tjänstetillhandahållaren enligt lagen om kunduppgifter ska ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna och lagra de kunduppgifter som uppkommer i verksamheten i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter. Enligt övergångsbestämmelserna i lagen om kunduppgifter ska tjänstetillhandahållare inom socialvården ansluta sig som användare av Kanta-tjänsterna senast den 1 september 2026.

Övergångsperioden för tillämpningen av den tidigare föreskriften hade antecknats så att man hänvisade till den övergångsperiod som föreskrivs i lagen om kunduppgifter i samband med när en tjänstetillhandahållare inom socialvården ska börja lagra klienthandlingar i den riksomfattande informationsresursen för

kunduppgifter. Anteckningen hade överförts i samma form från den första föreskriften som 2021 meddelades om klienthandlingar inom socialvården med stöd av den dåvarande lagen om klienthandlingar inom socialvården. I föreskriften ville man inte upprepa övergångsbestämmelserna i lagen om kunduppgifter, där man tidigare föreskrev om en fasindelning av skyldigheten att lagra klienthandlingar som hör till olika serviceuppgifter. Det var enklare att hänvisa till lagens övergångsbestämmelser. Övergångsbestämmelserna har sedermera förenklats så att alla klienthandlingar för vilka nationella handlingsstrukturer har fastställts omfattas av samma övergångsperiod. För att förenkla föreskriften har man i denna föreskrift direkt antecknat det datum då den senast ska tillämpas och i den hänvisas inte längre till övergångsbestämmelserna i lagen om kunduppgifter.

3 mom. gäller den nya tidpunkten för tillämpningen av innehållet i bestämmelsen. I denna föreskrift utvidgas skyldigheten att iaktta det nationellt fastställda datainnehållet och den tekniska strukturen i handlingarna till att gälla vissa sådana handlingsstrukturer som den tidigare föreskriften inte exakt täckte. Det är fråga om klienthandlingsstrukturer som publiceras i Termeta-tjänsten och som är gemensamma för social- och hälsovården. För att det ska bli en rimlig tid för att genomföra dessa handlingsstrukturer i klientdatasystemen och införa dem i tjänstetillhandahållarorganisationen, föreskrivs i 3 mom. att övergångsperioden för tillämpningen av föreskriften i fråga om datainnehållet och den tekniska strukturen i de klienthandlingar som avses i 3 § 2 mom. är sex månader längre än för andra klienthandlingar. Till denna del tillämpas bestämmelsen senast den 1 mars 2027. Således är övergångsperioden för de nya kraven som lagts till föreskriften ett år från att föreskriften trätt i kraft.